

EGYENLŐSÉG

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

Budapest, IV. Váci-utca 11.

hová minden küldemény intézendő.

TÁRSADALMI HETILAP.

SZERKESZTI

BOGDÁNYI MÓR

Előfizetési feltételek:

Egész évre házhoz küldve . . . 8 frt.

Félévre . . . 4 „

Negyedévre . . . 2 „

Egyes szám ára 16 kr.

MEGJELENIK MINDEN VASÁRNAP.

A kiállítás után.

A kiállítás anyagi és erkölcsi eredményeit mérlegeli az egész világ. És meg van vele elégedve mindenki. Nagy, szép, fényes és ragyogó napjai voltak ezek a magyarnak, melyek fölérnek bármely csatateri győzelemmel, a melyre valaha büszke volt a nemzet. Mi is részt veszünk az örömben. Sőt mi kettős részt követelünk belőle.

Az után az átkos, irtózatot mozgalom után, a melynek neve antiszemitizmus, jött az országos általános kiállítás, mely e nemzet szellemi erejét szorgalmát, képességeit volt hivatva a világ előtt megdönthetlenné, kétségbe vonhatlanul dokumentálni. Vajjon az a zsidóság, melyet ki akartak a nemzet testéből zárni, részt vegyen-e e versenyben? Nem okoskodott, nem érzékenykedett, hanem serényen munkához látott és — ott volt a kiállításon.

Csak a statisztikai adatokat kell kézbe vennünk. Ezek azután beszélnek; elbeszélnek nemcsak azt, hogy a zsidóknak joguk és kötelességük volt a hazafias akcióban részt venni, hanem már egyebet is, azt is, hogy a zsidó a legelső sorban áll akkor, midőn a nemzet renommé-ját beigazolni, a hazafiaságot tettel, áldozatok árán bebizonyítani kell.

A kiállítás statisztikája szerint a kiállító két ötöd része zsidó volt. Ha a számarányt tekintjük az ország többi lakosságával szemben: hatszázezer tizenötmillióval, ennek az aránynak csak egy harminczadrészt kellene mutatni és ime van tizenkét harminczadrész. Kell-e nagyobb bizonyítéka a munkának, a szorgalomnak, a tehetségnek? Pedig ez csak számarány, a melynek a minőségét, kvalitását még először vizsgálni kell, hogy a valódi értékről fogalmunk legyen.

Minő téren, mely iparágakban állítottak ki a zsidók? A legnagyobb részt — megint a statisztika szól, — oly iparágakban, melyek a legtöbb szellemi erőt, a legnagyobb és legodaadóbb buzgalmat és szorgalmat igényelték, a melyek ezenfelül a legnagyobb kockázattal járnak, a melyeknél a veszteség, az üzletpangás valószínűsége igen nagy és a melyek, talán épen ezért, többi polgártársaink által legkevésbé műveltetnek. Hova emeli e körülmény e fentebb érintett, magában véve bámulandó arányt? Minő megvilágításba helyezi ez a zsidóknak nemcsak kulturális képességeit, de törhetlen, ernyedetlen buzgalmat is?

És ennek dokumentálása, minő anyagi áldozatokkal járt. A kiállítás anyagi és szellemi sikereinek méltatásánál a teherszámlát kiemelik mindenütt és vigasztalásképen is utalnak a kiállítás jövő eredményeire a kiállítókkal szemben, kiknek a nemzeti ünnep oly vagyoni áldozatokat rakott vállalkira, melyek eg s vagyont képviselnek és melynek pillanatnyi rekompenzációjáról szó sem lehet. Átalánosságban mondatik és értendő ez. De ebből az általánosságból is már a számarány szerint kivesszük a zsidók a két ötöd részét. Ha azonban újra közelebbről, a statisztikai adatok alapján tekintjük ez áldozatokat, rögtön szembeötlök, hogy ez arány még százszorosan fokoztatik. A ki néhány sétat tett csak abban a bmulatosan szép, ragyogó kis világban, mit a kiállítás nyújtott élénk, annak feltűnt, hogy az állami és kommunális alkotásokon kívül a legnagyobb fényt, a legtöbb eleganciát, a legmegkapóbb repraesentációt a zsidók nyújtották, hogy azoknak az objektumoknak, a melyek az üzlet csinálhatásra való legkisebb kilátás nélkül egyedül a kulturális előhaladást voltak hivatva tanusítani, tulajdonosai, mesterei, munkásai zsidók voltak. Oh, ha a magyarországi zsidók önértékének emelésére szükséges lett volna valami eszköz, keresve sem lehetett volna találni hatalmasabbat, mint a kiállítás, — de, ha valamikor szükség lett volna arra is, hogy a zsidók az ő áldozatkészségüknek a haza oltárán való letételét igazolják, erre is a legkivántabb alkalom lett volna a kiállítás.

És örömmel, a sajnálás érzelmével tette a zsidóság azt, a mit tett. Nem várt érte jutalmat. Igaz, hogy az erkölcsi elismerés nem maradt azért el, de az erkölcsi elismerés is csak arra való, hogy önértékét emelje.

A kiállítás rendezősége bőven járt el a kitüntetések körül. Az összes kiállító egy harmadrésze elismeréssel, éremmel távozott haza és e harmadrésznek legalább is kétötöd zsidó. A számarány helyes és valóban, nagyobb eredmény, mint a mit a legvérmesebb remény csak álmodhatott is, kivált, ha megemlítjük azt is, hogy ez elismerések nem maradtak egyedül a kiállítási kitüntetések keretében, hanem hozzájárultak ahhoz a legmagasabb körök is, hozzá a trónörökös, hozzá a korona, a mely kitüntetések mind azt igazolták, hogy a zsidó nemcsak kulturelem, nemcsak tehetséges,

áldozatkész és szorgalmas munkás, de magyar is, de hazafi is, kikre a haza mindig és mindenkor a legbiztosabban számíthat.

Nemcsak jogunk van a kiállítás szellemi eredményével megelégedni, hanem jogunk van ennek örömeiből, ennek dicsőségéből kettős részt követelni a zsidóság számára. De jogunk van követelni azt is, hogy ezt észrevegye a nemzet is, az a nemzet, melyben minden jó tulajdonsága melett is meg tudott teremni az a hazaáruló törekvés, mely a zsidótól el akarta venni a társadalomban való együtt élés lehetőségét, el akarta venni a legmagasztosabbat, a hazát, mely földönfutóvá akarta tenni saját testének azt a részét, mely szorgalma, áldozatkészsége, hazafisága által oda tudott tényleg állni az első közé. Jogunk van megkövetelni azt, hogy a zsidóság ne privilegiumokat élvezzen, hanem tekintessék e haza édes gyermekéül, a többi hazafi édes testvéreül. Nyomatéka nagy van e követelésnek. A király, a trónörökös, a nemzet nevében szólni hivatott tényezők elismerése adja meg e nyomatékot és ezt nem lehet meg nem látni, észre nem venni.

Meg vagyunk elégedve a kiállítás eredményével. Önelégülten, büszkén tekintünk vissza arra az időszakra, mely oly fényes, oly magasztos, oly megkapó álmokképként tartotta félében át lekötve minden érzelmeinket, minden ambícióinkat, minden igyekezetünket. E megelégedésünknek nem utolsó tényezője a tudat, hogy megmutattuk a hazának, hogy mi is magyarok, mi is édes gyermekei vagyunk. Talán jogtalan a remény, a hit, a meggyőződés, hogy ezentúl ők se tekintenek minket mostoha gyermekül, hogy ezentúl elejtik még az akaratot is, hogy minket kizárjanak e nemzet közéletéből. Várjuk a remény, a hit teljesülését a legjobb akarattal.

Rohling leálcázva.

A hirhadt prágai egyetemi tanár Rohling Ágost le van álcázva. Először Stöckert a berlini udvari szónokot érte el a nemezis, most pedig a másik antiszemita apostolt láthatja a világ hazugságainak szennyében alámerülni. Stöckerre rásütötték, hogy hamisan esküdött és Rohlingról kitudódott, hogy hamis esküt tenni késznek nyilatkozott. Mind a kettő tehát az erkölcsi romlottság kétségbevonhatatlan tényeit követték el, és ezért lakoltak is már, mert a nagy közönség — vakbuzgó antiszemita petrolőröket kivéve — gúny mosolylyal fogadja a bujtogatók által hirdetett Stöcker-Rohling-féle antiszemita tanokat.

Ez alkalommal azonban csak Rohlinggal kívánunk foglalkozni, mint a ki még mindig nem akarja bevallani, hogy az bizony hitvány humbugnál egyéb nem volt, a mit ő állítólag a „rabbikus iratokból“ kibetűzött.

Szégyenli bevallani, pedig napnál világosabban bebizonyult, hogy ő a „rabbikus iratok“ elolvasni sem tudja. A mit tud, azt rossz fordításokból és régi antiszemita iratokból böngészte össze; ezekből alkotva magának új rágalmakat, melyeket annyi vakmerőséggel vágott ki, hogy a gyöngébbek első pillanatra a dologban hittek és a zsidókat minden rosra képes fajnak tartották.

Dr. Bloch rabbit, és bécsi orsz. képviselőt e kálhatlan vakmerőséggel feltalált durva tudatlanságon alapuló vádak annyira felingerelték, hogy egy mérges ujságcikkben adott kifejezést lelkének méltó felháborodásának. E cikknek egyes kifejezéseiből Rohling becsületsértést olvasott ki személye ellen és pert indított Dr. Bloch ellen. Ez a per most új stadiumba lépett. Rohling ugyanis a vizsgálat során átlátva, hogy a törvényszék független szakférfiakra bizza amaz állítások megvizsgálását, melyekre ő (Rohling) a zsidóság ellen emelt vádjait alapítá, ijedten meghátrált és minden áron kibuvót keresett a per elkerülésére. Dr. Bloch azonban nem akarta abban hagyni az

TÁRCZA.

Tanulmányok.

— Az Egyenlőség eredeti tárczája. —
Közli: *Velenzei Lajos.*

V.

A XVII. század eszméihez és felvilágosodottságához méltó alakot találunk II. József idejéből, ki trónraléptekor azon czélt tűzte ki magának, hogy alattvalóit lehetőleg boldoggá tegye. Éjjel-nappal fáradott s valódi atyai szeretettel viseltetett népe iránt. Szabadelvűsége a zsidóknak is új korszakot nyitott. Eltörölte a test és türelmi adót a megismertető öltönyjelvényvel együtt, a kereskedelmet szabadon üzhették s a telekvétel is megengedett nekik. Az iskolázás, a katonaszolgálat s a nép közé felvétel sok bajnak vette elejét. Ekkor jutott J ó k a i n a k Á b r a h á m z s i d ó j a (»R a b R á b y«-ban) a Rothesel névhez. Borral kereskedett s gyakran feljárt Bécsbe, mely alkalommal mindig vitt magával némi eleséget Ráby Mátyásnak, vagy mint közönségesen hitták »Matyi urfinak. Ezen az uton ismerkedett meg Rábyval, ki egyike volt azoknak, kik II. József legbizalmasabb emberei közé tartóztak.

Ábrahámot uton-utfélen gunyolták nevéért, sokat gondolkozott azon, mikép lehetne ezt megváltoztatni. Végre ráakadt. Matyinak vit' egy sipoló körtét ajándékban, de hogy üres ne legyen, megtömte 200 arannyal. Ezután

Ráby protekciójával megkapta az annyira óhajtott engedélyt az ujjabh névváltoztatásra. Egy i betűt toldott neve közepébe, s így lett belőle Rotheisel. Hanem Ráby ezen csekély szivességért nem akarta elfogadni az aranyokat, Ábrahám azonban csak unszolja tovább? „fizesse ki adósságait vele.“

„Nincsenek adósságaim.“

„Nincsenek! Isten a világ felett...!“

„Vegye kend vissza a pénzt!“

„Jól van Ráby ur, de megszolgálom ezt másképen“

Bizony sok szolgálatot tett ezért neki, mint később látni fogjuk. Egy napon azt mondja Ábrahám Rabynak:

„Eldugtak emberek rengeteg pénzt. Ez a kincs a legnyomorultabb emberek véres veritékéből van összeszedve; didergő emberek utolsó gunyájából, éhező nyomorultak falatjaiból összeharácsolva — országtól, királytól elcsalva, eldugva.“

»De mért nem jelenti azt föl maga?«

»A zsidónak nem szabad vádolni; azután is oda egy ember kell, kinek szíve van! Szegény paraszt! Mikor látom, hogy huzza az ekét, vet, arat (más számára), áldom a Jehovát, hogy nekem ennek az országnak földjéből nem adott mást, mint az országotat“

Mindjárt e szavak után könyörög Rábyhoz:

»De el ne mondja másnak, mért a spanyol inquisíció csak dinom-dánom ahhoz képest, mit velem csinálnának.«

Ábrahámnak minden szavából kitünik, mily nemes

ügyet és újabban kimutatta a prágai egyetemi tanár gyávaságát, vadjának hazug voltát és gyávasággal vádolta Rohlingot, a ki ölesón szeretne menekülni a kelepceből, melyet ő maga magának felállított. De Rohling ezek után sem vala rábírható a per folytatására, és különféle ürügyek alatt menekülni szeretne előle. Újabban a bécsi közoktatásügyi miniszteriumtól szabadságot kért, a mi azonban megtagadtatott azzal az indokolással, hogy előbb a pernek kell letárgyaltatnia, s aztán elmehet.

Rohling most a legnagyobb zavarban várja az ügy további fejleményeit. Tudja, hogy a per véget vet az ő eddigi dicsőségének, bármily fondorlatokhoz nyuljon is.

Dr. Bloch nem folyik be a pörbe, sőt még a maga állításai bebizonyítására szakértőket sem nevezett meg. A törvénszékre bizván minden intézkedést, mely a per körül szükségessé válik. A szakértők — kivétel nélkül keresztények — a legsújtóbb véleményt nyilvánították Rohling talmud magyarázatai fölött és a dühödt tudatlanság szándékos ferdítéseinek neveztek el a hirhedt prágai professzor állításait.

És e mellett bebizonyult az is, hogy számos szerző, kiknek könyveiből Rohling citált, úgy vagy nem is mondták vagy egészen megfordítva állították. Így F i c h s e n Oluf Gerhard híres philológiai tanár 1786-ban a berlini törvénszék előtt valamely örökösödési per alkalmából azt a adata szakvéleményt, hogy miután a rabbinikus irodalomból kitűnik, miszerint a keresztény vallás csak egyik ága a zsidó vallásnak és eszerint a két felekezet közt b e n s ő különbség nincs, ennél fogva a rabbinikus törvény szerint zsidó és keresztény egyenjogú.

Ezzel szemben Rohling kijelenté, hogy a berlini törvénszék okmánytárában még van ugyan egy ezen alkalomból származó Fichsen-féle szakértői vélemény, de ez ellenkezőleg hangzik. Rohling ezen ellenvetése folytán, a dolgot megvizsgálták, és kitűnt, hogy Rohling ez esetben is hazudott.

érzé lakozik szívében. Szánalma és sajnálata parasztság felett nem volt tettetés, egész lényében át volt hatva annak sanyargatásától, mit igen sok esetben kimutatott. Ráby iránt nagy tisztelettel és benső szeretettel viseltetett. Nem tudta elfelejteni azon szivességet, melyet névváltoztatásának kieszközlésével tett neki, alig volt képes bevárni a pillanatot, melyben halóját kimutathatta volna. Ráby a megyei tanácsban működött, s igazságérzete következtében számos ellenséget szerzett magának. Ekkor történt, hogy Ábrahámot az országuton kirabolták, és az első kit a rablással gyanúsították, az Ráby volt. Ráby bizott a zsidó becsületességében s mondja:

»Rotheisél tanuskodni fog mellettem.«

»Tanuskodása nem érvényes.«

»Esküdni fog.«

„A zsidó nagyon nehezen szánja rá magát, hogy az esküt letegye. Hát még hozzá a törvényben megszabott zsidó esküforma! Mert a Tripartitum az mondja: A zsidót, midőn esküt akar letenni, a nap felé kell fordulnia, mezitláb, a zsidó sapkával fején, a halotti ingébe felöltözve, s kezében a Mózes törvényeit tartva.«

Csakugyan Ábrahám közel volt már ahhoz, hogy ne esküdjék, mert rokonai és barátai mind rávetették magukat, kérték, könyörögtek, jajveszékelték, hogy csak azt ne tegye. De győzött szívében a kötelességérzet, szerette és tisztelte Rábyt. Behagyta magát vezetni a bírák ele.

»Ha olyan sötét lett volna is, mint Egyiptomban a

Igy álcázták le azt az embert, aki körülbelül 5 év óta mint nagy hébreista szerepelt, míg végre kitűnt, hogy ő csak a hazudozásban és ragalmazásban »nagy« volt.

Az „Egyenlőség“

előfizetési feltételei:

Egész évre házhoz küldve 8 frt.

Félévre 4 „

Negyedévre 2 „

Az előfizetési pénzek a kiadóhivatalba (IV. ker., vaczi-utcza II. sz. küldendők.)

A kiadóhivatal.

HIREK.

— Istóczy mint prókátor. Azt, hogy Istóczy mint prókátor is csak azon középszerűségekhez tartozik, kiket a létérti küzdelem más pályára szorít, azok után, miket ő Vadkerten és Budapesten mivel, alig kell hangsúlyoznunk. Hiszen ennek az embernek nemcsak tehetsége, de türelme sincsen arra, hogy ő a minden pályán felmerülő nehézségeket leküzdje és nyugodtan várja az ernyedetlen munka gyümölcseit. Mint szolgabíró nyugtalankodék, és képviselő lett. Mint országgyűlési képviselő nem csatlakozott a létező prátokhoz, mert a tehetségek közt elveszett volna. Beállt antiszemitanak. A dolog új volt, feltűnést keltett és beszéltek róla. Aztán sikerült neki hásonszörű strebereket csoportosítani maga körül, a mi tegkönnyebb volt, lévén nagyon sok olyan, a ki o l c s ó n akart hírre és mandátumra szert tenni. De mikor a párt megalakult, az

kilenczedik csapás napján, akkor is láttam volna, hogy az nem Ráby Máttyás.“

»Hát a phisionómia és a termet?« kérdé a bíró.

»Egyik sem volt Ráby uré. Egészen másforma ur volt a t e k i n t e t e s zsvány ur!«

»Miért tekintetes urazza a zsványt?«

»Azért, mert nem tudom, mi lesz még belőle!« feleli a zsidé, mintegy jellemezni akarván a kort melyben élt.

Eskü előtt maga magát erősíti Ábrahám:

„Te térd, meg ne rogyj! Te láb, ne inogj! Te fej, ne reszkess! Azt né higyjék, hogy Jehova kezé sujt le. Né támasszon senki, nem kell nekem emberi segítség! Van aki támogat . . . jobb felől Michael bal felől Rafael!

Az esküt letette, s Ráby kiszabadult a börtönből. De később ismét oda került, s csak egy jó barátja volt: Ábrahám. Levelet írt neki börtönéből s a zsidó minden követ megmozdit, fű-fához szalad, II. József lábai elé veti magát, ki el is rendelte Ráby szabadon bocsáttatását. S Ábrahám mindezt egyedül azért az I. b e t ű é r t t e t t e, m i t n é v é b e t o l d h a t o t t. A börtönből az utczára tették ki Rábyt félholtan; úgy akad rá az uton Ábrahám. Megijed e borzasztó látványtól, ráhajol az élettelennek látszó test fölé, kezét szívére teszi, s midőn érezte, hogy az még dobog, levette kaftánját, abba burkolta Rábyt, s ölébe véve vitte őt házába, hol gondos ápolás után visszanyerte eszméletét.

Ezzel bevégezódik Ábrahám szerepe Jókai regényében. Ábrahám jelleme nem egyéni, találunk benne szá-

se tetszett neki. Voltak a párton többen, kik a maguk zsebeikbe akarták az antiszemizmussal járó összes sportélakat beseperni. Istóczy megint nyugtalankodni kezdett — féltette befolyását és jövődelmét. Mit volt tennie? Prókátor lett és felbomlasztá a pártját. Most ismét saját magának a párttagja és pártvezére egyaránt és azonkívül prókátor is, a ki szabad óráiban eljár a bíróságokhoz klienseket fogdosni. A zsidó felekezeti prókátorokkal nagyon jó lábon áll és ha valamely szívességet vár tőlük »kedves kollega urnak« czimezi őket, kiket a parlamentben »hitvány parazita fajnak« deklarált. A kedves kollegák pedig, rövid emlékeztük lévén a jámboroknak, — kartársi kézzszoritással hálálják meg a n a c y Istóczy kegyességét és eltávozva alig tudják eléggé dicsérni a »kítünő antiszemita vezérnek« leereszkedő nyájasságát. Istóczy azonban nagyot nevet a markába és gondolja magában: mégis czélszerű dolog ez az antiszemitaság, mert soha olyan tiszteletben nem részesítettek volna, ha antiszemita nem vagyok.

— Nendtvich Károly a penzionált egyetemi tanár és aktiv antiszemita, aki olyan dühös zsidófaló, hogy barátjai előtt egyszer azt a nyilatkozatot tette, miszerint c s a k azért sajnálja, hogy már annyira előhaladott kora, mert így soká nem folytathatja a zsidók elleni harcot és így kilátása sincs arra, hogy tanuja legyen annak a »fenséges jelenetnek,« midőn a zsidók megfosztva uzsorán szerzett vagyonuktól, iszonyu gezeresek közt kiüzetnek e hazából. Ugyanaz a Neudtvich Károly a lefolyt nyáron egy Dr. F. I. budapesti ügyvéd zsidó családja társaságában utazta be Itáliát és annyira megfélemedezett antiszemitaságáról, hogy a hosszú utazás alatt, nemcsak együtt volt, de együtt evett és ivott a zsidó családdal. Mikor aztán egyszer-mászor meginterpellálták, hogy ez valódi antiszemitához nem illik, és hogy Istóczy, ha megtudja ez elvtagadást, a pártból irgalmatlanul exkommunikálja, ekkor ő rendesen hamiskásan mosolyogva, válaszolá, hogy

mos tulajdonságot, melyek általában azon összes zsidókra vonatkoznak, kikkel jót tesznek és kik hálára kötelezve érzik magukat.

Ábrahám jelleme egyike a legszebbeknek a zsidó jellemek közül. Nincs ő itt csalónak feltüntetve, még csak ravasznak vagy fufangosnak sem, hanem nemes szívvel, önzetlen szeretettel, jóakarói iránt határtalan vonzódással, tisztelettel és a legtisztább érzéssel áll előttünk. Ő benne is megtestesülve látjuk a tántoríthatlan ragaszkodást hitéhez; nem tekint se rokont, se jó barátot akkor, midőn embertársának jó hírét veszélyeztetve látja, s midőn tudja, hogy annak mocsoktalanul maradása ő tőle függ; nem fél hatalmas ellenségeitől sem, hanem leteszi a felszabadító esküt. De fejlődhetett volna-e ilyenné Ábrahám jelleme egy más korban? Egyedül a szabadság, melyet II. József korában élveztek a zsidók, nevelhetett ilyen férfiakat.

Ezen időben kezdett igazán érezni azon nép, midőn a szüntelen üldöztetések után a béke áldásos gyümölcseinek örvendhettek, akkor tanulták meg, mikép kell embertársaikat becsülni és tisztelni, melynek általános nyugalma volt jutalma, s mely kornak valódi képe Ábrahám személyében van bemutatva.

*

Az alakok jellemzése sokat függ az író vegczéljától, minek következtében gyakran az egyes jellemek annyira tulozva vannak, hogy már aljasoknak tünnek fel előttünk. Így Czuczor a nemesebb honszeretet lángjával kekelében,

hát iszen nem kell a dolgot olyan szigoruan venni, mint a parlamentben. . . . A zsidó család K o s s u t h Lajosnál is tett látogatást, a hová Nendtvich szintén elkísérte. Mielőtt azonban nagy hazánkfia színe előtt megjelentek volna, Nendtvich azt kérde a család nőtagjától, hogy mikép kell az agg hazafit megszólítani? Kormányzó urnak kell czimezni, válaszolá a nő és kezdé indokolni e cím jodosultságát. Erre Nendtvich fanyar arczot vágva, kijelenté, hogy ő ilyen körülmények közt Kossuth elé nem megy, mert mint mérsékelt ellenzéki politikusnak neki (Nendtvichnek) nem szabad Kossuthot forradalmi címén megszólítani. Ez indokból el is marad a habarekpárti antiszemita látogatása Kossuthnál, a mi az utóbbira nézve bizonyára nem valami kárpótolhatatlan vesztesség.

— **Denunciáció.** Nem kenyerünk a denuncziálás, sőt határozottan megvetjük mindazokat, kik ilyen aljas szereplésre vetemednek; s bár még ellenségeinkkel szemben sem tartjuk megengedhetőnek az árulás fégyvereivel való küzdelmet, mindazáltal a jelen esetben felmentve érezzük magunkat az odiozus bün terhe alól, mert denuncziációnk folytán egyéb baj nem eshetik, mint az, hogy az antiszemita párt h ü t l e n n e k fog deklarálni egy tagot, a ki különben már nagy szolgálatokat tett e pártnak. Értjük ezen tag alatt Ó n o d y Géza országgyűlési képviselőt, a ki a legutóbbi löversenyek alkalmából nem átalott tornyai S c h o s s b e r g e r Nánlovára tenni, a mi nézetünk szerint — miutén Schossberger ur zsidófelekezeti — valóságos megtagadása az antiszemita katechizmus szabványainak. Az a tény, hogy Ónody ur a totalizateurnél nyert, nem enyhítheti a bün nagyságát, mert, ha jól tudjuk — igazi pártembernek csakis antiszemita lóra szabad tenni. Ebből áll demuncziációnk, mely, ha meg teszi hatását — azt hisszük, csak Ónody javára lesz és így talán még egykor meg is köszöni indiszkrecziókat.

eltelve a nemzeti történelem szeretetével, az ősi dicsőségtől lelkesedve zengette fiatal érzéseit. Czuczorban a türelmetlen szenvedélyt megtestesülve látjuk; ő oly korban élt, melynek nem volt jelene, jövődjé alig, a múltból pedig az egy hadi dicsőség ragyogott át a szintelen jelenbe, s lehet-e akkor csodálni, hogy költeményeiben, melyben a nép életét ez erkölceit tünteti fel, a harag és guny lelkesedésével üldözve a kor hibáit, ily kifakadásokban tör ki, s festi a népet:

„Reggel első gondja pipára gyujtani,
S elmegy a zsidónak jó reggelt mondani, — —
Irja kend csak, Iczik, az ajtóra nevem!”

Vagy ez: „Mert kicsiny a falu, s annyi benn az ivó,
Hogy megél utánok két árendás zsidó.”

Czuczor a népnél célját akarja elérni, a zsidót a legrútább színben tünteti fel és e szenvedélyes színezés közben az igazságnak legparányibb követeléseiről is megfeledkezik.

Igy festi le költeményeiben Czuczor a zsidót. Ő belátta, hogy csak is az lehet népszerű, aki az urat, a papot, a zsidót vagy a németet szidja. Ur, pap, német ellen izgatni nem merészelt, mert ez szabadságába, vagy tán életébe is került volna. Csak a zsidó ellenes bujtogató nem járt veszedelemmel és azonkívül még népszerűvé is tette az embert. Ime ugyanazok az indokok, melyek a mai antiszemitákat vezérlik. Czuczor Gergely érdemes előde volt Istóczynak.

(Folytatása következik.)

Vallási meggyőződés. Lipták János és Putnoki János békésmegyei parasztleányeket annak idejében besorozták honvédeknek. A tényleges szolgálat kívánalmainak megfelelően, haza bocsátották őket, Putnoki tizedesi Lipták pedig szakaszvezetői rangot is kapott, otthon aztán Putnoki meg is nősült, és mindkét honvéd a nazarénus vallásra tért át. Eljövén a fegyvergyakorlatok ideje, mindkettőnek bevonulni kellett, de már akkor a fegyverviselést határozottan megtagadták, persze azzal, hogy az ur ezt megtiltotta, hitük — a nazarénus vallás — szigorúan tiltja ezt. Előjáróik látván, hogy itt nem kapacitálhatók, feljelentették az ügyet, s mindketten hadbíróságilag 3 évi fogságra ítéltettek. Ezt kiállva, Gyulára a 8-ik honvédzászlóaljhoz megjelenésre utasítottak, hol okt. 30-án meg is jelenték, s midőn újra fegyverfogásra szólították fel őket, ismét a legszilárdalbul megtagadták a parancs teljesítését. Kindlovics százados minden rábeszélő tehetőségét felhasználta, hogy államellenes, veszedelmes, téves felfogásuktól elterelhesse őket, de mind hiába, végre is »zászlóaljkihallgatásra« kerültek, hol a vitézek »vitézül« megmaradtak »hitük« mellett, s így nincs mit tenni, mint újra a kerületi parancsnoksághoz, vagyis a hadbíróság elébe állítani őket. Azt mondják: »képesek vagyunk inkább börtönben a legnagyobb kínok között meghalni mint urunk istenünk akaratát megszegni.

— **A protestánsok és a zsidók.** Hogy milyen viszony állott fenn zsidók és prótestánsok közt akkor, midőn mind a két felekezetet üldözték, arról legszebb tanúságot tesz az a valóban fényes ünnepély, mely a múlt héten Hollandia fővárosában, Amsterdamban lezajlott. Az ottani francia gyarmat ugyanis fenállásának 200 ik évfordulóját ünnepelte. E gyarmat reformatus hitközséget képez és most már szamos tagból áll. A községet a Hugonották alapították, miután Franciaországból kiűzték. A szerencsétlen üldözöttek soká kóboroltak, míg végre Amsterdámba eljutottak, a hol már a tönk szélén álltak, midőn az ottani zsidók, kik az üldözöttekkel rokonszenveztek, mindent elkövettek megélhetésük biztosítására. Körülbelül 40.000 frintot bocsátottak a jövevények rendelkezésére, kik ez összeg segítségével csakhamar ki is lábadtak a nyomorból. E történeti tény, mintegy traditióképen származik át atyáról fiúra úgy, hogy az amsterdami protestánsok az ottani zsidókat nemcsak jótévedőknek, de testvéreiknek is tekintik.

— **Uj izraelita kórház.** A városliget melletti lőpor tári dűlőben levő főiskola területének egy részét új izraelita kórház építésére akarják felhasználni. E tervezetet a városligeti nagy bizottság e heti ülésében tárgyalta, s ki mondta, hogy a tervet ellenzi s pedig azon oknál fogva, mert ép ezen faiskola a fővárosi kertészet központi helyét képezi s abban különösen a gyümölcsfa tenyésztés üzetik nagyobb mérvben azonkívül a területre már teteemes költségek és beruházások fordítottak. Az ülésen különösen hangsúlyozták azt is, hogy a kért 5000 □ öl terület átengedése által a városliget jövőben elmaradhatlan kiterjesztése tétetnék lehetetlenné.

— **Fehér holló.** Annak kell tekintenünk azt a zsidó felekezetű fiatal embert, a ki Pauler igazságügyminiszteri kormányzása alatt törvényszéki vagy egyéb az ő kinevezésétől függő állami hivatalhoz jutott. Hosszu minisztersége alatt mindössze talán ötnél több zsidó felekezetű tisztviselőt nem nevezett ki ő exczellenciája, a mi pedig kétségbeejtően kicsi szám azon arányhoz képest, melyben a jogvégzett zsidó felekezetű fiatalok az utóbbi években szaporodott. Most azonban — úgy látszik — megszállta

ő exczellenciáját a tolerancia szelleme, mert a legutóbb hetekben 4, szóval négy valóságos és nem is kikeresztelkedett zsidót nevezett ki különféle állásokra. Igaz, hogy ez állások alsóbb rendűek és hogy zsidónak az előléptetés meg van nehezítve, de hiszen nem kívánhatjuk, hogy a kinevezéseknél és előléptetéseknél csak a kvalifikációra és ne egyszersmind a vallásra is tekintsenek.

— **Egy szavazattal.** Stöckert, Billefeldében egy szavazat többséggel választották meg e héten a német országgyűlésbe képviselőnek. 324 szavazatot nyert ő ellenfelével szemben, a ki 323 szavazattal bukott meg. Ha elképzeljük, hogy mennyi vesztegetést és egyéb antiszemita korteseszközökkel tudta ezt az egy szavazattöbbséget össze hozni a német antiszemita liga, akkor helyes képet alkothatunk magunknak arról a helyzetről, melyben a német antiszemitizmus jelenleg leledzik. Stöckernek ez a győzelme valóságos vereség és ezt érzik az ő »elvtársai« kik nem is igen dicsekednek ez eredménynyel.

— **Észrevétel.** A következő sorokat vettük: Tekintetes szerkesztőség! Velençzei L. ur tanulmányainak IV. részében sajnálattal nélkülöztem arra való utalást, miszerint a Jókai Fortunatus Imréje nem valami légből kapott képzéleti, hanem történeti alak, t. i. az 1526 év előtti mozgalmas időkben nagy befolyást gyakorolt állami al-kincstárnok Szerencsés, ki 1500—1510 körül kikeresztelkedvén, keresztapja Perényi Imre nádortól szerencsés Imre nevet nyert. Persze Jókai a téhetséges és leleményes — mondatai — pénzügyi kapacitáshól, céljainak megfelelőleg, egészen mást csinált novellájában. — Lásd Szerencsés kellő méltatását Kohn Sám. »a zsidók története Magyarországon« cz. jeles művének 270—286 lapján. Ungvár Nov. 5-én 885.

F—r I—cz.

— **Esküvő** Herman József ur Ér-Mindszent-ről f. hó 10-én vezeti oltárhoz Spitz kisasszonyt Spitz Ignátsz a t m á r i lakos kedves leányát.

Egy zsidó magyar család egy vagy két, jó házból való tanuló fogad teljes ellátásra szerény feltételek mellett. Tudakozódhatni e lap kiadóhivatalában: IV. váci u. 11.

Szerkesztői üzenetek.

Fr. M. urnak Sályi. Még létezik, de nagyon megfogyott a szegény.

G. M. urnak Snyácz. A kérdéses számok mind elfogytak.

S. M. urnak Szeged. Szívesen közöljük. Az ügy lapunkban röviden felemlítve volt.

G. L. urnak Pozsony. A könyvet megkaptuk. Kérünk néhány ismertető sort.

L. urnak S. A Ujhely. Barna J. ur a nevezett lap belmunkatarsa.

G. urnak Csécsé. Becses soraira annak idején válaszoltunk, vajjon czélt értünk-e? nem tudjuk.

Sch. urnak P. Petri. Egész határozottan kijelenthetjük, hogy a kérdéses dolog nem egyéb, mint az antiszemita bujtogatók légből kapott koholmánya.

J. S. urnak Nagy-Kanizsa. A Szerényi-Herczföld-féle reformközség még nem alakult meg és azt hisszük, hogy nem is fog megalakulhatni soha.

J. D. urnak Sz. Ujvár. Arra a kérdésre, vajjon orthodox zsidó, jó hazafi lehet-e? válaszunk az, hogy ép olyan jó hazafi lehet, mint az orthodox keresztény.

— Azon tisztelt előfizetők, kiknek előfizetésük f. é. november hó elején lejárt, felkértenek, miszerint előfizetéseiket minél előbb megújítani sziveskedjenek, hogy a lap szétküldésében fennakadás ne történjék.

Hirdetések.

Harmincz év óta legjobb hírnévnek örvend!

A németországi gyógyászati ügytársulatok által megvizsgált és kitűnő alkalmazhatósága végett a magas cs. kir. magyarországi helytartóság által engedélyezett

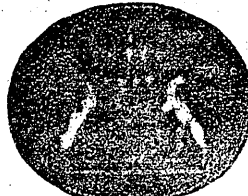
KÖSZVÉNY-VÁSZON

mindenféle köszvény-, csúz (Rheuma), inszaggatás, mell-gerincez fájdalmak, keresztcsontfájás (Hexenschuss), lábköszvény stb. ellen, mint legelső gyorsan s biztosan gyógyító szer biztos sikerrel használható.

Egy csomag ára 1 frt 5 kr. Kellőseréjű 2 frt 10 kr.

Dr. Hufeland híres orvos gyógyászati műveiben következőleg nyilatkozott: „Két betegség van, melyek ellen az orvosi tudomány sikertelenül látszik erős gyógyss. ereket feltalálni; ezen bajok a fejszűz és köszvény.” — Ezeknek óvszere a köszvény vászon által ölelve van.

Dr. BURON párisi általános sebtapasza

mindenféle sebek, gnyedések, körömgnyuladások, ugynevezett körömméreg ellen; mindennemű égési sebek, sérülések, harapás, szurás és vágás által ejtett sebek, tyukszem, fagydagana, stb. stb. ellen, mint első csallhatatlan szer alkalmazható. Egy köcsög ára 70 kr, kisebb köcsög 35 kr. — Postán küldve 10. krral több. Valódi minőségben *Budapesten* egyedül csak Török József ur gyógyszerárában, király-utca; Thallmayer és Seitz gyógyfü-kereskedése, nádor-utca. — *Aradon*: Tones és Társa. — *Brassó*: Fabik Ede, gysz. a piacon, Kugler. — *Debreczenben*: Rothschnek ur gyógyszerárában. — *Eger*: Köllner gysz. *Gyöngyösön*: Vozary gysz. — *Kolozsvártt*: Wolff és Hintz gyógyszerészeknél. — *Mohácson*: Jezevics Károly. — *Miskolcz*: Ujházi gysz. — *Nagyváradon*: Molnár gysz. — *Pécsett*: Pacher E. — *Pancsova*: Tautner. — *Szegeden*: Kovács gysz. — *Székesiehérvár*: Dieballa Gy. — *Zigetyáron*: Ehrenfeld W. — *Temesváron*: Jahner és Tarczay gyógyszerészek. — *Ujvidék*: Grossinger gysz.

Gummi és halhólyag.

Legfinomabb és legbiztosabb elővigyázati készületek minden következmény ellen, csak valódi párisi garantizáltak, tucza 1, 2, 3, 4 és 5 frt. — Legfinomabb párisi óvó-szúvacskák tucza 2, 3 és 1 frt. — Legfinomabbhólyag-preservatív, darabja 2 frt. Kitűnő suppeuriumok darabja 1 frt, 1 frt 50 kr, 2 frt és 3 frt. — Küldi titoktartás mellett, használati utasítással

Jul. Reif, specialista, WIEN, Margarethenstrasse 7.

Az

EGYENLŐSÉG

részére hirdetések felvessz

SCHWARZGYULA

hirdetési irodája

IV. ker., Váci-utca 11. szám.